

Finanssiala ry

Talousvaliokunnalle

HE 45/2023 vp - Rahoitusvakausviraston hallintomaksujen tulee määräytyä läpinäkyvästi ja hyvin kohdennettuina

- Finanssiala pitää kannatettavana, että Suomessa varaudutaan finanssisektorin häiriötilanteisiin.
- Finanssiala pitää lainsäädäntöehdotusta kuitenkin ongelmallisena kustannusten läpinäkyvyyden ja maksujen kohdentumisen osalta.
- Kriisinratkaisun rakentaminen on päässyt euroalueella siihen vaiheeseen, että viranomaisia ja pankkeja varsin runsaasti työllistävät valmistelevat tehtävät ovat aivan loppusuoralla. **Työmäärän odotetaan vähenevän** tämän intensiivisen vaiheen päättyessä ensi vuonna, mikä tulee ottaa huomioon arvioitaessa RVV:n resurssitarpeita ja hallintomaksuja.
- Hallintomaksun perusteena tulisi olla Suomessa tapahtuva liiketoiminta

Finanssiala kannattaa varautumista, mutta on huolissaan hallinnon jatkuvasta kasvusta

Finanssiala pitää kannatettavana, että Suomessa varaudutaan erilaisiin finanssisektorin häiriötilanteisiin. Maksamisen mahdollistaminen ja varallisuustietojen pysyvyys normaalista poikkeavissakin olosuhteissa ovat keskeisiä elementtejä yhteiskunnan perustoimintojen ja yhteiskuntarauhan turvaamisessa.

Varautumisjärjestelyjä laadittaessa tulee tehdä kattava kustannus-hyöty -analyysi, jossa kuvataan läpinäkyvästi perustellen, minkälaista varautumisen tasoa voidaan saada ja minkälaisin kustannuksin. On selvää, että laajamittainen tai pitkäkestoinen häiriö esimerkiksi sähkönjakelussa tai tietoliikenneyhteyksien toiminnassa vaikuttaa yhteiskunnan toimintaan finanssisektoria laajemminkin, minkä vuoksi kaikessa varautumisessa tulee ottaa huomioon yhteiskunnan resilienssi kokonaisuutena, osaoptimoinnin sijaan. Kohdennetusti finanssialan toimijoille osoitetut velvoitteet voivat jäädä vaikutuksiltaan tehottomiksi, jos finanssialan palveluiden tuottamisen edellytyksenä olevien sähkö- tai tiedonsiirtoverkkojen toiminnassa on ongelmia.

Kriisinratkaisun rakentaminen on päässyt euroalueella vaiheeseen, jossa viranomaisia ja pankkeja runsaasti työllistävät valmistelevat tehtävät ovat loppusuoralla. Työmäärän odotetaan vähenevän tämän intensiivisen vaiheen päättyessä vuonna 2024, mikä on syytä ottaa huomioon, kun tarkastellaan viraston resurssitarpeita ja budjettia. Nyt tätä näkökulmaa ei ole juurikaan pohdittu hallituksen esityksessä. FA näkisikin perusteltuna pitää RVV:n budjetti nykyisellä tasollaan kunnes todellinen resurssitarve on selvitetty.

Kriisin sattuessa resurssien tarve voi kasvaa, ja kuten hallituksen esityksen yleisperusteluissa todetaan, tällöin saatettaisiin tarvita lisärahoitusta ulkopuolisten resurssien käytön mahdollistamiseksi.

RVV:n perustaneen lainsäädännön (HE 175/2014 vp) perusteluiden mukaan “henkilöstön määrää olisi lisättävä **tarpeen mukaisesti kriisitilanteissa** esimerkiksi käyttämällä valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan tukea.” FA katsoo, että tämän tulisi olla ensisijainen keino mahdollisen tilapäisen lisääntyneen työmäärän hoitamiseksi.

Viranomaista perustettaessa on todettu myös, että “Kriisinratkaisuviranomaisen tehtävien hoitaminen ei kaikkina aikoina välttämättä edellytä laajaa vakinaista henkilöstöä.” ja että kriisinratkaisusuunnitelmien laatiminen työllistäisi virastoa erityisesti toiminnan alkuvuosina, jolloin käytettäisiin määräaikaista henkilöstöresursseja (noin viisi henkilöä). ... Ensimmäisinä toimintavuosina viranomaisen työmäärää lisää kriisinratkaisusuunnitelmien valmistelu sekä purkamis- ja uudelleenjärjestämismahdollisuuksien arviointi. Sen sijaan jatkossa, jos kriisitilanteilta vältytään, suunnitelmien päivittämisen voidaan olettaa vaativan tätä pienempiä toimintaresursseja. Jatkossa, jos kriisitilanteilta vältytään, toimintamenojen odotetaan laskevan noin 25 prosentilla.”

FA näkee, että väliaikainen resurssien kasvattaminen voi olla tarpeen kriisitilanteessa, mutta toteaa, että hallituksen esityksestä puuttuu analyysi ja säännös tämän seikan huomioimiseksi. Valvontamaksuja nostetaan, mutta niiden käytön kohdistuminen kriisitilanteisiin on jätetty säätämättä.

Hyvän lainsäädäntötavan mukaista olisi huolehtia myös viranomaisvaltuuksien tarkkarajaisuudesta ja säätää lain säännöksellä paitsi nostettavien valvontamaksujen määrästä myös niiden käyttötarkoituksesta.

Läpinäkyvyys

FA on lain valmisteluvaiheessa pitänyt tärkeänä, että hallituksen esitys sisältäisi erittelyn siitä, mistä elementeistä välttämättömäksi luonnehdittu RVV:n tavoitteleva taloudellinen liikkumavara muodostuu.

Hallintomaksun korotustarvetta ei lausuntokierroksella esitetyistä läpinäkyvyyteen kohdistuvista pyynnöistä huolimatta ole perusteltu. HE:ssä esitetyt perustelut ovat hyvin yleisluonteisia eivätkä ne nojaa tarkempiin laskelmiin eri kustannuksien noususta. Kustannukset on myös tarkoitettu kattaa täysin valtiontalouden ulkopuolelta, jolloin lienee kohonnut riski kulujen hallitsemattomasta kasvamisesta. Tätä ennakoarviota tulee myös hallituksen esitykseen kirjattu huomautus, että maksuja tulitisiin perimään ”toteutuneiden kustannusten perusteella.”

Varautumista koskevien kustannuslaskelmien ja perusteluiden läpinäkyvyys lisäisi näistä aiheutuvan taloudellisen ja hallinnollisen taakan oikeutetuksi kokemista.

Huoltovarmuustilijärjestelmän säätämisen perustelleen hallituksen esityksen (HE 104/2022 vp) mukaan ”Järjestelmän perustamiskustannuksiksi on arvioitu noin 2,5 miljoonaa euroa ja ylläpitokustannuksiksi noin 1,5–2 miljoonaa euroa vuodessa.”

Jo tuolloin kiinnitettiin huomiota taloudellisten vaikutusten arvioinnin puutteellisuuteen. Tämä läpinäkyvyyttä yhdistettynä alemmanasteisiin asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksiin, joiden nojalla järjestelmän keskeiset

toiminnot määrittyvät, tekee järjestelmän kustannus-hyöty -suhteen arvioinnista vaikeaa.

Maksun perusteena tase

HE:ssä ehdotetaan, että korotetun hallintomaksun maksuperuste olisi luottolaitoksen osalta jatkossakin sen tase. Hallintomaksun korotustarvetta on perusteltu kansallisen huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpito- ja kehittämiskustannuksilla sekä Suomea mahdollisesti kohtaavien kriisitilanteiden hallinnasta aiheutuvilla kustannuksilla.

Esitetyillä perusteilla on vahva liitântä kansallisen huoltovarmuuden turvaamiseen, eikä ole perusteltua saati kohtuullista, että suomalaiset luottolaitokset, joiden tase sisältää myös Suomen ulkopuolella tapahtuvan liiketoiminnan, maksaisivat nyt esitettyä korotettua hallintomaksua yhtiön koko taseen perusteella. Tämä saattaisi johtaa tilanteisiin, joissa kyseisen luottolaitoksen ulkomailla olevien toimintojen laskennallista tasetta käytettäisiin samanaikaisesti vastaavanlaisten hallinnollisten maksujen perusteena ulkomailla, mikä johtaisi käytännössä kyseisen luottolaitoksen osalta perusteettomiin ja ylimitoitettuihin hallinnollisiin maksuihin. Valitun yhtiörakenteen ei tulisi aiheuttaa luottolaitokselle ylimääräistä taakkaa kansallisten viranomaismaksujen osalta, vaan hallintomaksun määräytymisperusteena tulisi olla Suomessa turvattavan toiminnan laajuus.

Hallintomaksun maksuperusteen tulee siten määräytyä Suomen toimintojen laskennallisen taseen perusteella. Samaa laskennallisen taseen periaatetta sovelletaan jo nykyisellään ulkomaisten luottolaitosten sivuliikkeisiin, jotka toimivat Suomessa. Tällä tavoin varmistetaan oikeudenmukainen hallintomaksujen määräytyminen.

Kustannuslajien kohdentaminen eri lähteistä maksettavaksi

RVV:n hallintomaksusta annetun lain 6 a § sallii vain sellaisten huoltovarmuustilijärjestelmän kustannusten veloittamisen pankkisektorin toimijoilta, **jotka liittyvät järjestelmän käyttöön**. Lainkohdan sanamuoto ei siten näyttäisi sallivan järjestelmän **hallinto- ja ylläpitokulujen** maksattamista pankkisektorilla, vaan ne tulisi kattaa valtion, huoltovarmuusrahaston tai Suomen Pankin varoista.

FA pitää selvänä, että pankkisektorin toimijoiden maksuvelvollisuus voi alkaa aikaisintaan siitä, kun huoltovarmuustilijärjestelmä on otettavissa käyttöön eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoituslalla annetussa laissa säädetyin tavoin.

Tarve laaja-alaiselle resurssien käytön tarkastelulle

FA esittää huolensa siitä, että sinänsä kannatettavia päämääriä edistämään perustettu hallinto ja sen kustannukset näyttävän olevan jatkuvassa kasvussa. Käsillä oleva esitys on vain yksi niiden säädösmuutosten joukossa, jotka kukin tahollaan lisäävät finanssitoimialan maksuja. FA pitäisi tervetulleena viranomaisten toiminnan kokonaistarkastelua, jossa uusien tehtävien antamisen yhteydessä arvioidaisiin, ovatko jo olemassa olevat tehtävät hoidettavissa toisin. Samoin tulisi arvioida sitä, missä määrin IT-panostukset tarjoavat mahdollisuuksia henkilöstön työpanoksen

23.10.2023

Miller Teija

uudelleenkohdentamiseen. Olisi myös syytä kartoittaa, voisiko eri viranomaisten vastuulla olevia samankaltaisia tehtäviä (esimerkiksi sijoitustoiminnan hoitaminen) tarkoituksenmukaisesti keskittää yhden tahon hoidettavaksi.

FA pitää tervetulleena säädösteknistä muutosta, jossa lain sisään sijoitetut taulukot muutetaan pykälän numeroiduiksi kohdiksi. Tämä parantaa merkittävästi säädöksen luettavuutta.

FINANSSIALA RY

Hannu Ijäs

Johtaja